

KLAGANDE

Socialnämnden i Skellefteå kommun

MOTPART

Felicia Fahlgren, 19960909-8380

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Umeås dom den 2 mars 2022 i mål nr 1986-21,
se bilaga A

SAKEN

Färdtjänst

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten ändrar förvaltningsrättens dom och fastställer Socialnämnden i Skellefteå kommuns beslut den 14 oktober 2021 att avslå Felicia Fahlgrens ansökan om färdtjänst.

YRKANDEN M.M.

Socialnämnden yrkar att beslutet att inte bevilja Felicia Fahlgren tillstånd till färdtjänst ska fastställas och anför i huvudsak följande till stöd för sin talan.

Efter att Felicia Fahlgren setts bära sin son, dagen efter att domen från förvaltningsrätten meddelades, gjordes en genomgång av hennes öppna konto på Instagram. Felicia Fahlgren har bl.a. delat ett flertal bilder där hon lyfter sin son, två bilder där hennes son sitter på hennes axlar, två bilder när hon och sonen åker madrass i en slalombacke och en bild när hon ligger i en stor gunga med sin son. När en ny genomgång av kontot gjordes hade hon delat flera bilder och ett klipp från när hon varit och badat på äventyrsbad i Boden. I klippet ses Felicia Fahlgren stå uppe på en avsats för att sedan hoppa ner i en soffa, därefter ses hon springa i en korridor. Uppgifterna i utredningen tillsammans med bilderna och klippet som Felicia Fahlgren delat visar på att hon inte har väsentliga svårigheter att förflytta sig eller att åka med allmänna kommunikationsmedel.

Socialnämnden ger in bilder på Felicia Fahlgren.

Felicia Fahlgren har inte yttrat sig.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 7 § lagen (1997:736) om färdtjänst ska tillstånd till färdtjänst meddelas för dem som på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel.

Av läkarintyg utfärdat den 27 augusti 2021 framgår bland annat följande. Felicia Fahlgren har diagnostiserats med osteoporos med multipla kotkompressioner efter graviditet 2018 med kvarstående effekt på rörelseförmåga och smärtbild. Hon måste röra sig försiktigt och kontrollerat men kan promenera i lugn takt cirka 30 minuter. Hon kan däremot inte lyfta eller bära annat än mycket lätta saker som kan hållas nära kroppen. Hon kan inte lyfta eller bära sin son eller lyfta/baxa barnvagnen.

Av kompletterande läkarintyg utfärdat den 8 oktober 2021 framgår bl.a. att Felicia Fahlgren löper stor risk att drabbas av frakturer om hon utsätts för plötsligt trauma som plötslig vridning eller skakning.

Det är den som ansöker om färdtjänst som ska visa att förutsättningarna är uppfyllda. Av den iakttagelse som nämnden gjort av Felicia Fahlgren och de bilder som givits in av nämnden framgår att Felicia Fahlgrens fysiska förmåga skiljer sig avsevärt från vad som framgår av de medicinska intygen. Felicia Fahlgren har inte lämnat någon förklaring till detta.

Mot denna bakgrund anser kammarrätten att den sammantagna utredningen i målet inte ger stöd för att Felicia Fahlgren har sådana väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller resa med allmänna kommunikationsmedel att hon har rätt till färdtjänst. Nämndens överklagande ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Ylva Johansson
kammarrättspresident
ordförande

Vanja Marcusson
kammarrättsråd

Eric Enlund Andersson
tf. kammarrättsassessor
referent

Sandra Mohamed
kammarrättsfiskal
föredragande

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ**

DOM
2022-03-02
Meddelad i Umeå

Mål nr
1986-21

KLAGANDE

Felicia Fahlgren, 19960909-8380

MOTPART

Socialnämnden i Skellefteå kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Socialnämndens beslut 2021-10-14

SAKEN

Tillstånd till färdtjänst enligt lagen (1997:736) om färdtjänst

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Med ändring av socialnämndens beslut förklarar förvaltningsrätten att Felicia Fahlgren har rätt till färdtjänst. Målet överlämnas till socialnämnden för fortsatt handläggning.

BAKGRUND

Den 14 oktober 2021 beslutade socialnämnden att avslå Felicia Fahlgrens ansökan om färdtjänst med motiveringen att hon inte bedöms ha väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att använda allmänna kommunikationsmedel.

YRKANDEN M.M.

Felicia Fahlgren överklagar beslutet och yrkar att hon ska beviljas färdtjänst. Hon anför bl.a. följande.

När man åker kommunalt, med buss, får man räkna med att det kränger, skakar, rycker och att det inte finns någon som helst möjlighet till hjälp under resan eller att kunna hämtas vid dörr vid halka, när hon handlat etc. Det finns inte ens garanti för att bussen väntar med att köra tills hon hunnit sätta sig eller att det finns sittplats. Man kan inte kommunicera med en busschaufför och be honom stanna mjukt, svänga försiktigt o.s.v. Alla dessa problem blir avhjälpta om man har färdtjänst. Trots dessa svårigheter har hon, då hon fått avslag på tidigare ansökan, försökt att åka kommunalt. Det har resulterat i att anhöriga fått hämta henne på en hållplats där hon behövt stiga av på grund av hur bussen krängt, ryckt eller så har hon behövt hämtning vid slutdestinationen (det går ju inte att kliva av en buss mitt på E4 t.ex. hur ont man än har) och då fått köras hem med personbil. Det har även resulterat i ökad värk, ökad svårighet att klara ADL de kommande dagarna samt ökat illamående på grund av smärta, vilket är mycket negativt då hon inte klarar att äta väl när hon mår illa. En god kost och en stabil vikt, absolut utan viktnedgång, är nödvändigt för att inte försämrats när man lider av den typ av osteoporos som hon har. Hon kan inte, som en frisk människa, slänga ut en arm och ta emot sig snabbt. Hon kan inte utan risk för frakturer klara ett ryck där hon kastas/knuffas/faller mot någon annan eller mot ett säte.

Hon har brutit armen bara av att slå i en duschvägg. Hon har brutit en tå av att snubbla lätt mot en tröskel, har fått frakturer i kotor av att lyfta en stol och av att lyfta sin son för snabbt. Hon kan vissa dagar inte ta sig från lägenheten på grund av smärta. Det är ofta väldigt svårt att ta sig uppför trappen trots att det finns ledstång och hon kan ta sig den tid hon behöver. Hon går aldrig i någon annan trapp än den som leder upp till lägenheten och hon försöker byta mot en lägenhet på bottenplan för att slippa denna stora påfrestning. Att ta sig till hållplatsen när hon har en bättre dag innebär inga enorma svårigheter men är inte möjligt i blåst, kyla, regn o.s.v. När hon fryser och spänner sig får hon i kramp i ryggen och kan då inte gå framåt samt drabbas av svår smärta. Dessa kramper, som kommer vid plötslig smärta eller anspänning som t.ex. kyla eller ryck/kast gör även att hon ibland tappar kontrollen över urinblåsan med spontan urinavgång som följd. Halka är en stor risk då hennes tillstånd innebär att skelettet är skört och hon får frakturer lättare än en frisk människa. Hon får mycket svåra smärtor av ryck, stötar och stopp vilket medför ökat behov av smärtstillande vilket inte är önskvärt då hon redan tar rekommenderad maxdos av de preparat som föreskrivits. Det gör även att hon inte klarar att utföra någon aktivitet när hon kommer fram som t.ex. att äta, handla, fika o.s.v. då smärtan påverkar henne svårt.

Socialnämnden motsätter sig ändring av beslutet och anför bl.a. följande.

Det finns inte några garantier att en resa med färdtjänst kan genomföras utan stötig körning. Trafiken är oförutsägbar oavsett om Felicia Fahlgren vid en färdtjänstresa kan påtala till chauffören att köra lugnare. I överklagan tas upp att hon har åkt buss och framkommer även i det intyg som inkommit att hon kämpat med att åka buss sedan hennes färdtjänst gick ut den 31 december 2020. Det framkommer att hon åkt buss till Piteå under 2020 och hon säger själv att den resan var obekväm och stötig. Trots smärta åkte hon dock med buss tillbaka från Piteå till Skellefteå. Färdtjänst beviljas inte för att resan ska vara bekväm. Oro eller ökad risk för frakturer bedöms inte

som väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att åka med allmänna kommunikationer. Likt äldre person som ansöker om färdtjänst beviljas inte det enbart för att de har osteoporos, om än den är svår.

Bedömningen görs istället utifrån hur funktionsnedsättningen påverkar den enskilde och förmågan kring att förflytta sig och att åka med allmänna kommunikationer. Felicia Fahlgren går utan hjälpmedel, kan gå i cirka trettio minuter i lugnt tempo, går i trapp och åker buss om än med vissa svårigheter. I färdtjänstlagen tas inte hänsyn till att hon inte kan lyfta eller bära tungt. I bedömningen har inte heller hänsyn tagits till sociala faktorer då det inte är skäl till att beviljas färdtjänst.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättsliga utgångspunkter

Färdtjänst får anlitas av den som efter ansökan fått tillstånd till det. Tillstånd till färdtjänst ska meddelas för dem som på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel (6 och 7 §§ lagen om färdtjänst).

Socialnämndens utredning

Felicia Fahlgren berättar att hon 2018 drabbades av en svår form av ben-skörhet. Hon var inlagd på sjukhus hela den sommaren och krympte nästan 10 cm i längd av att hon hade frakturer i alla kotor i ryggen utom två. Kotorna ligger nära varandra vilket orsakar mycket smärta. Hon har försökt att åka buss men det går inte, varje gupp och inbromsning gör för ont i hennes kropp. Hon är sjukskriven, kan inte arbeta inom vården som hon har utbildat sig inom. Hon kommer aldrig att bli helt frisk men planen är att steloperera ryggen. Hon har under två år fått sprutor för att stärka skelettet, dropp en gång/år samt även kalktabletter. Det har inte varit möjligt att steloperera än för hon har varit för skör i skelettet. Hon har inget hjälp-

medel, har provat rollator men håller hellre i sig i barnvagnen. Går endast kortare promenader exempelvis runt huset eller till lekplatsen där hon kan sitta ner och vila. Får ont om hon går längre och skulle aldrig gå på långpromenad. Har svårt att gå där det är ojämnt, det gör ont om ryggen rör sig för mycket och kotorna kläms ihop. Kan inte vrida kroppen utan att det tar stopp. Hon har tre gånger försökt åka vanlig buss, promenaden till hållplatsen är egentligen inte problemet, men att ta sig upp på bussen med sonen är svårt och det skumpar för mycket. Det gör ont att gå i trapp och högre steg är extra jobbigt. Det är stora skillnader mellan hur en buss och en bil rör sig. Inbromsningarna i en buss är ofta kraftiga vilket gör ont i hennes kropp. Bussen kan också börja köra innan hon hunnit sätta sig. Hon kan inte lyfta armarna ovanför huvudet, hon får hjälp vid handling, klarar inte att sträcka sig efter saker eller att bära tungt. Vintertid krampar musklerna vid kyla. Det är även farligt att halka då det innebär risk för frakturer. Om hon nekas färdtjänst kommer hon att tappa den sociala kontakt som sker utanför hemmet och därmed bli isolerad.

I ett *intyg för färdtjänst* utfärdat den 27 augusti 2021 av läkaren Annika Larsson anges bl.a. följande. Felicia Fahlgren har en medelsvår funktionsnedsättning med en varaktighet om åtminstone några år. Hon har osteoporos med multipla kotkompressioner efter graviditet 2018 med kvarstående effekt på rörelseförmåga och smärtbild. Också haft fraktur på överarmen som fortfarande ger smärta. Hon har fortsatt stora besvär med smärta och begränsad uthållighet i ryggen. Måste röra sig försiktigt och kontrollerat men kan promenera i lugn takt cirka 30 minuter. Kan däremot inte lyfta eller bära annat än mycket lätta saker som kan hållas nära kroppen. Kan inte lyfta eller bära sin son eller lyfta/baxa barnvagnen. Hon använder ej gånghjälpmedel. Kan gå i trappor om hon fokuserar så att rörelserna sker kontrollerat, men klarar inte att bära något tyngre. Sedan färdtjänsten drogs in kämpat med att åka buss. Klarar inte att göra detta tillsammans med sonen då hon inte kan han-

tera hans vagn. Av bussresorna försämrats både akut (fått ringa efter anhöriga för hämtning då hon haft för ont för att ta sig hem med buss), men också långsiktigt mera ont. Behöver trappa upp smärtmedicinering. Rädd för att ådra sig nya frakturer när bussen kränger till, ökad risk att ramla om bussen startar innan hon hunnit sätta sig då hon inte hastigt kan fatta tag i ledstänger etc. Försämras också i sin smärta av kyla vilket innebär svårigheter att vänta på buss utomhus vintertid eller när det är kyligt och blåsigt vår och höst. Hon har pågående behandling med årliga injektioner, dagliga kalk- och D-vitamintabletter. Planerad behandlingstid ytterligare 2 - 4 år.

I en *komplettering av färdtjänstintyg* den 8 oktober 2021 anges av specialistläkare Ehab Rafael bl.a. följande. Felicia Fahlgren har en uttalad osteoporos dokumenterad med magnetröntgen i juli 2018 och visar multipla uttalade kilformiga kompressioner, frakturer och kompressionsfrakturer av osteoporosutseende i nästan hela ryggraden. Detta gör att hon har en unik benskörhetssjukdom och den bild med tidigare anamnes på frakturer i extremiteter gör att hon löper stor risk att drabbas av frakturer om hon utsätts för plötsligt trauma som plötslig vridning eller skakning. En ny fraktur innebär en signifikant försämring av livskvalitet och lång tids återhämtning och efterföljande sjukskrivning. Färdtjänst betyder en garant i hennes transport utan ökad risk till plötslig rörelse som kan förekomma i allmänna färdmedel.

Förvaltningsrättens bedömning

Av utredningen framgår att Felicia Fahlgren har en uttalad benskörhetssjukdom som medför smärta och gångsvårigheter samt påverkar hennes rörelseförmåga och förmåga att lyfta och bära. Benskörhetssjukdomen beskrivs som unik och att tidigare tillstånd med frakturer gör att risken för nya frakturer är stor om hon utsätts för plötsligt trauma, vridning eller skakningar. Det framgår rädsla för att i samband med bussåkande ådra sig frakturer om hon skulle falla eller bli utsatt för plötsliga krängningar. Det framgår också att hon försämrats i sin smärta av bussresor både akut och mera långvarigt.

Förvaltningsrätten anser att utredningen visar att Felicia Fahlgren har en funktionsnedsättning som medför vissa gångsvårigheter men som framförallt medför svårigheter för henne att åka med allmänna kommunikationer. Mot bakgrund av den uttalade benskörhet Felicia Fahlgren har, som utöver den smärta sjukdomen medför även innebär en stor risk för frakturer om hon utsätts för vridningar och skakningar, anser förvaltningsrätten att utredningen ger stöd för att hon har sådana väsentliga svårigheter att åka med allmänna kommunikationer att hon har rätt till färdtjänst. Överklagandet ska därmed bifallas och Felicia Fahlgren beviljas tillstånd till färdtjänst. Det får ankomma på socialnämnden att närmare fastställa eventuella villkor och tidsbegränsning för tillståndet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (FR-03)

Patrik Södergren

I avgörandet, som är enhälligt, har rådmannen Patrik Södergren samt nämndemännen Lars Burman, Bertil Löveneke och Lotta Nilsson deltagit. Målet har fördragits av Kerstin Barzegar.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.